Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Savværksarbejdernes

og

Maskinsnedkernes Fagforenings

35 Aars Jubilæum.

3. August 1895. 3. August 1930.

Aarhus.
Arbejderpartiets Bogtrykkeri.
1930.

Den nuværende Bestyrelse:

Siddende: *L. Sørensen*, *P. Rasmussen*, *L. Laursen* og *E. Aastrup.*
Staaende: *J. Christiansen* og *R. C. Petersen.*

Savværksarbejdernes

og

Maskinsnedkernes Fagforenings

35 Aars Jubilæum.

3. August 1895. 3. August 1930.

Aarhus.
Arbejderpartiets Bogtrykkeri.
1930.

Forord.

At skrive en Fagforenings Historie for 35 Aar er ikke nogen særlig let Opgave, da Materialet, som skal fremskaffes gennem Forhandlingsbøgerne, ofte er saa indviklet tilrettelagt, at det kan knibe med at faa fremskaffet den rette Forbindelse, men vi haaber, at alle interesserede Medlemmer ikke vil trættes ved Gennemlæsningen af det efterfølgende med de mange Data og Aarstal samt den gentagende Vending „ved Mødet o. s. v.“

Fagforeningens Oprindelse og Virksomhed.

DET var uden Brask og Bram, denne Forening kom til Verden. Det var Nødvendigheden — ja, det kan med Rette siges, at det var Nøden, der tvang dens Tilblivelse frem. Lønnen var den Gang for Savskærere 12—15 Kr. om Ugen, og Arbejdstiden 11—12 Timer daglig.

Det var kun et Par Stykker af Fagets Udøvere, der var saa klart fremsynet, at en Fagforening var det rette Middel, hvormed der kunde opnaas taalelige Levevilkaar.

Det lykkedes disse faa Mænd at faa indkaldt til et Møde med det Formaal at faa oprettet en Fagforening. Der nedsattes et Udvalg til at udarbejde Love, og valgt til dette Udvalg blev: *Chr. L. Andersen, R. P. Thomsen, C. Gabel* og *H. J. Rasmussen.*

Ved den efterfølgende Generalforsamling valgtes til Formand *R. P. Thomsen* og til Kasserer *L. Justesen.* Til de øvrige Bestyrelseshverv valgtes: *C. Gabel, H. J. Rasmussen* og *Rosgaard,* og med et Medlemstal paa 18 begyndte Foreningen sin brydsomme Virksomhed. Ved samme Generalforsamling vedtoges det at indmelde Foreningen i Fællesorganisationen.

I Juli Kvartal 1895 balancerede Regnskabet med 17 Kr. 60 Øre.

Ved en Generalforsamling den 10. Oktober 1895 vedtoges det at indmelde Foreningen i Landsforbundet af Savværksarbejdere. Som et Led i Agitationen for Tilgang af nye Medlemmer til Foreningen afholdtes et offentligt Møde, hvor Forretningsføreren for Forbundet var til Stede.

Ved Generalforsamlingen den 16. Januar 1896 genvalgtes saavel Formand som de afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, og det vedtoges at købe en Aktie i Byggeselskabet til Opførelse af en Forsamlingsbygning for Arbejdere.

1896 sendtes første Gang en Repræsentant til Forbundets Kongres.

Det var blevet klart for Ledelsen, at skulde der opnaas bedre Levevilkaar for Savværksarbejderne, skulde der Kamp til, og for at kunne føre Kravene igennem, skulde der ofte bruges Penge. Kontingentet blev derfor forhøjet til 60 Øre pr. Maaned. At der ogsaa den Gang var Medlemmer, der saa lyst paa Tilværelsen, fremgaar af, at Festudvalget havde arrangeret Bal med Spisning i det smukt klingende „Frederikslyst". Saavel Bal som Spisning maatte aflyses paa Grund af for daarlig Tilslutning.

I Sommeren 1896 nedlagdes Arbejdet hos Mikkelsen, Mejlgade 35, da han nægtede at betale 25 % mere for Overarbejde. Dog maatte han bøje sig, og Kollegerne fik det forlangte.

I 1896 vedtoges det at indrykke i „Demokraten", at arbejdssøgende skal henvende sig til Formanden først. „Demokraten" havde paa dette Tidspunkt ca. 4000 Abonnenter. Det vedtoges, at alle Medlemmer skulde holde Fagbladet „Samarbejdet".

I Sommeren 1897 indviedes Foreningens første Fane, der havde kostet 196 Kr., hvilket Beløb var indkommet ved frivillige Bidrag og ved en 2 Dages Fest med Dilettantforestilling; men det maa vist have været sløjt med Overskuddet, det ses nemlig af Regnskabet, at der er laant Penge i Sparekassen for at kunne betale Fanen. Faneindvielsen fandt Sted i „Kystpavillonen". I samme Periode var der Forslag fremme om at indføre ensartede Faghuer for alle Medlemmer (en Kasket af let, sort Stof med en tynd, rød Snor om Pullen). Formanden mente dog, det var for megen Tvang at lægge paa Medlemmerne, og Forslaget led en saare krank Skæbne, det fik kun 1 Stemme.

Ved Generalforsamlingen i Oktober 1897 valgtes *Niels Thomsen* til Formand, og nu toges der fat paa at organisere Savværksarbejderne ude i de nærmest liggende Byer. Der fremsattes Forslag til Lønningstariffen om, at Overarbejde skal betales med 35 % og Natarbejde med 50 % mere til Grundlønnen; endvidere fremsattes der Krav om,

at enhver, som passer Maskine, skal være ulykkesforsikret for 2000 Kr. og 2 Kr. i Dagpenge. Dette var Maalet, som der nu skulde kæmpes for, efter at Foreningen var bleven anerkendt og respekteret under den første Formands Styre.

Ved Generalforsamlingen den 24. September 1898 valgtes *R. P. Thomsen* atter til Formand, og den efterfølgende Tid blev rigtig Arbejdets Tid. Det er ligesom Medlemmerne er vaagnet op til Bevidsthed om, at de gennem Foreningen har mange flere Kræfter end de nogensinde havde turdet ane. Der toges fat med godt Humør, for at Maalene kunde naas, og allerede paa flere Punkter var man naaet saa vidt, at Arbejdsgiverne betalte for at have Arbejderne ulykkesforsikrede.

Naar Arbejdsgiverne overtraadte Overenskomsten, blev der ikke taget med Silkehandsker paa vedkommende Synder. Det ses bl. a. deraf, at ved et Bestyrelsesmøde den 20. December 1898 drøftedes et Forhold, hvor en Arbejdsgiver havde afskediget en Kollega uden lovlig Varsel, og Bestyrelsen enedes om at sende Arbejdsgiveren følgende Skrivelse:

Hr. Fabrikant J. Mikkelsen jun.

Paa Grund af, at et af vore Medlemmer ..... er bleven afskediget uden lovlig Varsel, anmoder vi Dem, Hr. Mikkelsen, om at tage Manden i Arbejde igen eller betale ham hans Løn for de 8 Dage, som Kontrakten lyder paa til Opsigelse. Hvis ikke dette sker, vil disse Maskiner blive blokerede, som han har arbejdet med. Bestemt Svar udbedes inden Onsdag den 21. ds., Kl. 12 Middag.

Ærbødigst
Bestyrelsen for Savværksarbejdernes Fagforening:
R. P. Thomsen, Formand,
Adr.: Nørrealle 47, 2. Sal.

Selvom Formen og det retskriftlige kunde have været bedre, saa har Arbejdsgiveren sikkert forstaaet, at der laa en ubøjelig Vilje bagved Ordene.

Ved Generalforsamlingen den 11. Marts 1899 vedtoges det at oprette en Sygekasse for Foreningens Medlemmer. Kontingentet blev 15 Øre pr. Uge og 150 Øre i Dagpenge.

Ved samme Generalforsamling vedtoges det ogsaa at oprette en Understøttelseskasse for de arbejdsløse Med-

lemmer, da Landsforbundet ikke var stærk nok til at løse dette Spørgsmaal. Understøttelsens Størrelse og Varighed fastsattes paa et Møde en Maaned forud, og for den første Periode blev den 6 Kr. pr. Uge.

I Maj 1899 blev Arbejdet nedlagt paa Savværket i Hjortensgade paa Grund af, at en Kollega ikke vilde staa i Fagforeningen. Men forinden Konflikten blev sluttet, iværksattes den store Lock-out, som begyndte i Maj 1899 og varede i 15 Uger. Vore Medlemmer fik i Understøttelse 6 Kr. pr. Uge og 50 Øre til hvert Barn. De Medlemmer, som arbejdede, blev paalignet 10 % af deres Fortjeneste som Ekstrakontingent.

Ved et Møde i September 1899 vedtoges det saavidt muligt at købe alt i Arbejdernes Produktionsforening, og det oplystes, at nævnte Forening havde givet for 2000 Kr. Brød til de i samtlige Fag her i Byen lock-outede Arbejdere.

Ved en Generalforsamling den 28. Oktober 1899 forhøjedes Kontingentet til 1 Kr. pr. Maaned.

Ved et Maanedsmøde 1899 vedtoges det at undlade at drikke Bajersk Øl som Protest imod Bryggerierne, fordi de havde forhøjet Prisen fra 10 til 11 Øre pr. Flaske. (Den eneste, der overholdt Forbudet, var *L. Laursen.)*

Efter at der var varslet Strejke i Foraaret 1900, lykkedes det ved Forhandling med Arbejdsgiverne at opnaa et Løntillæg af 2 Øre til Minimallønnen og 3 Øre til alle Lønsatser, og denne Overenskomst fik Gyldighed for 3 Aar.

A. Petersen.

I April 1900 balancerede Halvaarsregnskabet med 339 Kr., og Medlemstallet var 53.

Ved en Generalforsamling den 28. Maj 1900 valgtes *A. Petersen* til Formand, og paa samme Møde behandledes Sygekassens Forhold, der var meget kritiske, men det lykkedes dog at opretholde Kassen.

Ved en Generalforsamling den 2. November 1901 valgtes *L. Laursen* til For-

L. Laursen.

mand. Det synes, som om der bliver roligere Forhold, Overenskomsterne faar længere Varighed. Tidligere var det saadan, at der næsten altid forhandledes med Arbejdsgiverne. Nu bliver der mere Tid til det mere indendørs Organisationsarbejde med at faa Foreningen tømret saa fast sammen i sine Fuger som muligt. Dog er der en Sag i dette Aar, som bringes i Orden, og hvis Udfald havde stor Betydning baade den Gang og ikke mindst for os, som arbejder ved Faget nu. Det var Fabrikken „Fremtiden" i Aabyhøj, der havde indført Arbejdsbøger for vore Kolleger, som skulde notere, hvor lang Tid hvert Stykke Arbejde havde taget; men „Fremtiden" havde regnet uden Fagforeningen. Formanden tog ihærdigt fat paa Sagen, og det lykkedes *Formanden* og *A. Petersen,* der den Gang var Hovedbestyrelsesmedlem, samt *Thørring* og *J. M. Hansen* efter flere Forhandlinger med Direktøren at faa Sagen ordnet saaledes, at Arbejdsbøgerne ikke mere skulde bruges.

At det til Tider har skortet lidt med Forstaaelsen af Majdemonstrationens Betydning, viser følgende muntre Episode. Ved en Generalforsamling den 16. April 1902 vedtoges det, at Foreningen skulde deltage i Majdemonstrationen, men Kollegerne paa „Randers Landevej" mente ikke at have Raad dertil og mente heller ikke, det var til nogen Nytte. Et resolut Medlem tog sin Hat, gik rundt blandt Mødets Deltagere, som velvilligt gav en Skærv, saa de betrængte Kolleger kunde faa Raad til at spilde en halv Dag til Demonstration for en kortere Arbejdstid. De vilde dog ikke modtage Pengene.

H. M. Hansen.

Ved en Generalforsamling den 25. Oktober 1902 valgtes *H. M. Hansen* til Formand. Her vedtoges det, at Formanden som Vederlag for sit Arbejde skulde

være fritaget for at betale Kontingent. Paa Grund af, at Kassereren skulde rejse fra Byen, valgtes *N. Nielsen* som Afdelingens Kasserer.

Den 24. Januar opsiger Fabrikanterne Overenskomsten, og en ny Overenskomst underskrives den 17. April samme Aar. Og med den bliver Kravet om Ulykkesforsikring fuldstændig gennemført, saaledes at enhver Arbejder, der har mindst 25 Øre pr. Time, skal være forsikret de første 13 Uger for 2 Kr. pr. Dag uden Betaling af Arbejderne. Til Minimallønen lagdes 2 Øre pr. Time, hvilket betegnedes som et godt Resultat, naar det erindres, at det i Forvejen paa en Generalforsamling var enstemmigt vedtaget ikke at opsige Overenskomsten paa Grund af de daarlige Tider.

I 1903 nedsattes et Udvalg til Indkøb af Brændsel til de Medlemmer, der ønskede det, og Forhandlingsbogen udviser, at der i første Halvaar er købt Kul for et Beløb af 281 Kr.

Den 23. Juli 1904 valgtes *L. Laursen* til Kasserer.

Det indenfor Foreningen nedsatte Agitationsudvalg havde været i Odder og mente, at de denne Gang fik Held til at faa oprettet en Forening der.

1905 i en Periode, hvor Formanden ikke praktisk arbejdede ved Faget, ledede Næstformanden, *A. Thørring*, Foreningens Anliggender og valgtes ved Generalforsamlingen den 28. Januar som Formand.

I Juli 1905 vedtoges det at yde 25 Øre om Ugen pr. Medlem til Lock-out'en i vort Broderforbund i Sverrig og til de strejkende Grubearbejdere i Tyskland.

I 1905 har Foreningen 53 Medlemmer, og Halvaarsregnskabet balancerede med 380 Kr. Nu var det lykkedes at faa vore Kolleger i de nærliggende Byer mod Syd og Vest organiseret, og der tages fat paa Agitationen mod Nord (Auning), men der er mere køligt i denne Retning, i alt Fald er det fuldstændig øde og gold for al Organisationsliv foreløbig.

Den 11., 12. og 13. Maj 1906 afholdtes Forbundets Kongres her i Byen, og saavidt det kan ses, vedtoges det

paa denne Kongres, at Forbundet skulde overtage Arbejdsløshedskassen, der hidtil havde været lokal for de forskellige Afdelinger under Forbundet, og der opnaaedes 1907 Statsanerkendelse.

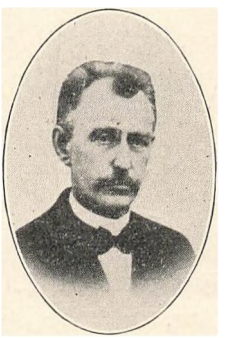

J. K. Kristensen.

Ved en Generalforsamling den 28. Juli 1906 valgtes *J. K. Kristensen* til Formand. Ved et senere Møde oplystes det, at Forbundet havde givet Strejkevarsel til Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, hvorefter Arbejdet nedlagdes den 5. April 1907. Strejken blev dog kun af kort Varighed, idet den sluttede paa 3 Uger. Arbejdsgiverne maatte igen indrømme, at det var fremad, vi vilde, og ikke Bagstræb og Lønreduktioner, vi ønskede. Trods Arbejdsgivernes Stædighed i Forhandlingerne, kom der dog til at staa i Overenskomsten, at vi bibeholdt vederlagsfri Ulykkesforsikring af 2 Kr. pr. Dag de første 13 Uger, og et Tillæg af 2 Øre pr. Time, naar Arbejdstiden indskrænkedes til under 8 Timer daglig. Tidligere var det lokale Overenskomster, der af de enkelte Afdelinger oprettedes med Arbejdsgiverne; fra nu af tager Forbundet det i sin Haand at opsige og forny Overenskomsterne, som da bliver ensartede over hele Landet.

Ved et Møde oplystes det, at et Par „Hædersmænd" havde arbejdet under Konflikten hos Mikkelsen i Mejlgade. Der meddeles intet om, hvilken „Straf" Synderne fik, men efter Mødets Forløb at dømme, har de sikkert faaet „Plakat" paa Ryggen og mere til.

Ved et Møde den 24. August 1907 foreslog Formanden Oprettelse af en Brugsforening, og et Udvalg blev nedsat til at arbejde videre paa Sagen. Dette resulterede i et Samarbejde med den allerede bestaaende Arbejdernes Brugsforening, hvortil de interesserede af vore Medlemmer saa sluttede sig og gav denne Brugsforening en i de Tider uhørt Tilvækst paa ialt 18 Medlemmer.

Ulykkesforsikringen er nu blevet ordnet saaledes, at der ogsaa betales Dagpenge for Søn- og Helligdage.

C. Jensen.

Ved en Generalforsamling den 28. Marts 1908 valgtes *C. Jensen* til Formand.

Ved et Møde agiteredes stærkt for kun at bruge Produktionsforeningens Produkter og Varer, og det oplystes, at Produktionsforeningens Regnskab for 1907—08 balancerede med 281,000 Kr., og der bevilgedes Penge til Køb af 3 Aktier i ovennævnte Forening.

Ved Generalforsamlingen den 23. Januar 1909 valgtes *J. K. Kristensen* til Kasserer, da *L. Laursen*, der havde været Kasserer i 5 Aar, ønskede sig fritaget for Genvalg. Det vedtoges at forhøje Kontingentet til 50 Øre pr. Uge, og der bevilgedes 50 Kr. til Samaritanen, fordi der var meget stor Arbejdsløshed her i Byen denne Vinter.

Arbejdernes Forsamlingsbygning i Amaliegade indviedes den 3. Juni 1909, indtil hvilket Tidspunkt Foreningen havde haft Lokaler hos Fjellerup.

Ved Generalforsamlingen den 16. Juli 1910 valgtes *A. Thørring* til Formand, og samtidig vedtoges det, at ethvert Medlem, som søger Arbejde, først skal henvende sig til Formanden for at faa Underretning om Arbejds- og Lønforhold paa de forskellige Pladser, da Møbelindustrien viste en Opgangsperiode, hvor der blev særlig stor Tilgang til vort Fag, hvilket ogsaa fremgik af, at Foreningen paa denne Tid havde 87 Medlemmer og en Regnskabsbalance paa 2938 Kr.

A. Thørring.

Vor Fagforening har som saa mange andre ogsaa haft et Sangkor. Om der har været mere Liv i Maskinsnedkeren om Sommeren end paa andre Aarstider, eller det er Tilfældet, der har spillet ind, er vist ingen rigtig klar over, men i alt Fald er Sangkoret ligesom Fagforeningen stiftet i August, nemlig den 27. August 1910 med 13

aktive og 16 passive Medlemmer. *A. M. Adolphsen* valgtes til Formand og til den øvrige Bestyrelse valgtes *A. Olsen, E. Christensen, Fr. Petersen og Martinus Andersen.*

Sangkoret havde som alt nyt og ungt økonomiske Vanskeligheder, og der maa laves en Aftenunderholdning med Medvirken af de nye Sangere og paafølgende Bal. Festligheden gav ikke det forventede, store Overskud — men derimod et Underskud paa 93 Øre — man formente, at Værten vilde give Salen gratis, ellers vilde Underskuddet blive 10 Kr. mere. Maskinsnedkernes Sang forstummede dog ikke af den Grund — Tonen stemtes igen, og senere arrangeredes igen en Festlighed, som gav saa voldsomt et Overskud, at der kunde gives Foreningen 100 Kr.

Sangkoret fik kun en kort Levetid, der var ikke Raad til under Lock-outen 1911 at ofre Penge til Sang, det var vistnok dette, der var Skyld i, at Koret opløstes.

Den 13. Januar 1911 afholdtes Generalforsamling, hvor *L. Laursen* valgtes til Kasserer — en Post, som Laursen til Dato endnu beklæder.

I Anledning af, at Arbejdsgiverne havde etableret Lock-out, afholdtes ekstra Generalforsamling den 26. Februar 1911, hvor Formanden, som tillige var Medlem af Hovedbestyrelsen, redegjorde for den foreliggende Situation og paapegede, at Arbejdsgiverne vilde fratage Aarhus S. & M. sine Særrettigheder. Mødet, som var stærkt besøgt, sluttede med stor Kampbegejstring og et kraftigt „Leve" for trofast Sammenhold under Kampen. At dette Sammenhold ikke blev gjort til Skamme, fremgaar ogsaa af, at der paa et Møde vedtoges, at de ikke-lock-outede skulde yde et ugentligt Ekstrakontingent af 3 Kr. for de gifte og 5 Kr. for de ugifte Medlemmer, ligesom det vedtoges at yde 400 Kr. af den lokale Kasse som Huslejehjælp til de lock-outede Medlemmer. Lock-outen sluttede den 19. Maj 1911, og vi bibeholdt vore Rettigheder.

A. Thørring var Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1906 til 1916.

A. Nielsen.

Den 8. Juli 1911 valgtes *A. Nielsen* som Afdelingens Formand.

Ved en Generalforsamling den 9. Marts 1912 vedtoges det at tegne 7 Andele à 15 Kr. i Arbejdernes Brugsforening.

Den 8. Juni 1912 forhøjedes Kontingentet til 60 Øre pr. Uge, og Formandens Løn forhøjedes fra 50 Kr. til 100 Kr. aarlig.

Den 4. April 1914 blev „Jydsk Møbelfabrik" blokeret for Tilgang af vore Medlemmer, fordi Ejerne af Fabrikken havde opsagt vore derværende Kolleger og bortforpagtet Maskinsnedkeriet til to af vore Medlemmer, der skulde se at faa Arbejdet forceret det mest mulige, for paa denne Maade at faa et Overskud ud af Forretningen. Da Blokaden havde varet i 3 Maaneder, overtog Ejerne selv Ledelsen og Ansvaret for „Forpagtergaarden" som Fabrikken kaldtes, og derefter aabnedes atter for Tilgang af vore Medlemmer.

Den 1. August 1914, da Verdenskrigen udbrød, kom der en trang Tid for Foreningen og dens Medlemmer, idet næsten alle Fabrikker arbejdede med indskrænket Drift, saaledes at der flere Steder endog kun blev kørt 5 Timer pr. Dag, der blev flere Gange bevilget Penge af Kassen til at betale Kontingentet med for de daarligst stillede blandt vore Medlemmer. Hele den Konfusion, som Krigsforholdene medførte, foranledigede ogsaa, at de før omtalte Ejere af „Jydsk Møbelfabrik" havde faaet den geniale Idé, at Arbejderne paa Fabrikken skulde give 1 Kr. hver om Ugen til Kul, samt lade en Del af deres Løn staa i Fabrikken. Dette kunde Arbejderne og vor Forening selvfølgelig ikke akceptere, og de to snart „berømte" Mestre maatte saa udbetale Lønnen og selv betale Kullene.

Den 3. Juni 1915 havde Foreningen 140 Medlemmer, og Halvaarsregnskabet balancerede med 3467 Kr.

Ved Generalforsamlingen den 8. Juli 1916 valgtes *C. Brixen* til Formand.

Den 5. August 1916 indviedes Foreningens nye Fane.

C. Brixen.

Denne Periode kan med Rette kaldes en vanskelig Tid for Foreningens Medlemmer og dens Ledelse, fordi Prisstigninger kom væltende over hverandre, og fordi det var vanskeligt at faa Lønnen til at følge blot nogenlunde med. Der forhandledes bestandig med Arbejdsgiverne om mere Løn, og Opsigelse af Pladserne hørte til Dagens Orden for paa denne Maade at faa Lønnen drevet opad. Dog kom der et Lyspunkt i Situationen, idet Møbelindustrien fik et vældigt Opsving. Der opstod flere nye Fabrikker, hvorved der blev større Efterspørgsel efter Arbejdskraft. Foreningens Ledelse, der i disse Aar havde fuldt op af Arbejde med Foreningens egne Anliggender, blev yderligere paalagt et stort Arbejde ved Gennemførelsen af de forskellige Dyrtidslove, som for en stor Del administreredes gennem Fagforeningen.

Ved Forhandling mellem D. s. F. og Dansk Arbejdsgiverforening i Sommeren 1918 opnaaedes Enighed om, at alle Lønninger skulde reguleres bestemte Point hver Februar og August i Forhold til Varernes Prisstigning. Denne Ordning indgik senere i vore Overenskomster, hvorefter Lønningerne reguleredes op eller ned i Forhold til Pristallet.

Overenskomsterne opsagdes hvert Aar, da de 4aarige Perioder var for lange. Af og til havde vi smaa lokale Konflikter paa Grund af vore Lønforhandlinger, men de blev dog aldrig af lang Varighed.

Ved en Generalforsamling forhøjedes Formandens Løn til 200 Kr. pr. Aar, og Kontingentet forhøjedes til 90 Øre pr. Uge.

En ny Overenskomst vedtoges i Februar 1919. Foruden et Løntillæg af 18 Øre pr. Time opfyldtes vort gamle Krav om en Normalarbejdsdag paa 8 Timer. I Træindustrien fik vi Arbejdstiden forkortet straks med en Time

J. P. Kirkegaard.

daglig, og 8 Timers Dagen skulde saa indføres overalt i Løbet af et Aar.

Generalforsamling afholdtes den 11. April 1919, og her valgtes *J. P. Kirkegaard* til Formand.

Regnskabet fra 1. Oktober 1918 til 31. Marts 1919 balancerede med 30,601 Kr., hvilket har været Foreningens hidtidige største Balancesum.

Den 20. Juni 1919 var en historisk Dag for os, da 8 Timers Dagen blev gennemført i vort Fag. Der var ingen Fest i Anledningen, men der var Glæde; hver eneste Arbejder jublede over Resultatet. Skumlere, der tvivlede paa Fagorganisationernes Betydning, og de overmodige, der en Gang imellem stak Hovedet frem og mente, at Majdemonstration ingen Nytte var til, var blevet gjort til Skamme; det aargamle Krav, der var rejst af faa, var blevet til Virkelighed og til Glæde for mange — Arbejderklassen Verden over jublede.

Ved et Møde oplyste Formanden, at det ved Forhandling med Mestrene var lykkedes at opnaa et Tillæg af 10 Øre pr. Time til alle Medlemmer.

Den 22. Juli 1919 opnaaedes yderligere 10 Øre pr. Time og 5 Øre til 1. September.

I Oktober 1919 nedlagde Kollegerne paa „Aarhus Møbelfabrik" Arbejdet paa Grund af, at Ejerne havde lovet et Tillæg af 7 Øre mere pr. Time, men ikke holdt Ord. Arbejdsstandsningen varede dog kun en Uge, da de saa fik det nævnte Tillæg.

Ved Generalforsamlingen den 19. Januar 1920 bevilgedes 300 Kr. til vore strejkende Kolleger i Slagelse.

Den 31. Marts 1920 balancerede Halvaarsregnskabet med 12,980 Kr., og Medlemstallet var 211.

Ved Generalforsamlingen den 14. April 1920 valgtes *J. Nielsen* til Foreningens Formand.

Den 7. August 1920 afholdtes Foreningens 25 Aars Jubilæum i Pavillonen i Riis Skov. For at festligholde Højtidsdagen var alle Virksomheder i vort Fag standset fra Middag, og saa godt som alle Kolleger drog i Skoven til Fest for vort Fag.

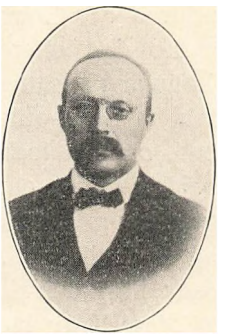

J. Nielsen.

Paa Forbundets Jubilæumskongres i 1920 forhøjedes Strejkeunderstøttelsen til 25 Kr. pr. Uge.

Den 1. Oktober 1920 forhøjedes Kontingentet til 170 Øre pr. Uge, Medlemsantallet var 184 og Timelønnen ca. 212 Øre. Ved et Møde bevilgedes der 50 Kr. til strejkende Kolleger i Kerteminde.

Nu begynder en Nedgangsperiode. Lagrene er overfyldte, og der var ingen Boligbyggeri af Betydning, samt dertil en reaktionær Regerings Parole om at spænde Livremmen ind, forøger Tallet af arbejdsløse, og ved et Møde vedtoges det at give de arbejdsledige Kolleger en Huslejehjælp paa 30 Kr. i 2 Maaneder; samtidig vedtoges det af de arbejdende Medlemmer at betale 225 Øre pr. Uge i Ekstrakontingent til Dækning af Udgiften.

Ved et Møde vedtoges det at give de arbejdsløse Kolleger 25 Kr. i Juleunderstøttelse.

Som en Følge af den store Arbejdsløshed kniber det ofte med at overholde Overenskomsten. Arbejdsgiverne prøver ofte over for det enkelte Medlem at ville nedsætte Lønnen.

I Anledning af Byraadsvalget 1921 bevilgedes ca. 1500 Kr. som Laan til arbejdsledige Kolleger til Betaling af Kommuneskat for at de kunde beholde Valgretten. (At Skatten var en Post, der tyngede haardt paa en Arbejders Budget ses deraf, at Maskinsnedkere meget ofte maatte give 4—500 Kr. aarlig i Skat.)

Efter at der havde været Arbejdsfred i ca. 10 Aar,

udbrød der Lock-out den 13 Marts 1921. Lock-outen hævedes dog efter ca. 3 Ugers Forløb med det Resultat, at Lønnen nedsattes med 13 Øre pr. Time. Det daarlige Udfald af Lock-outen skyldes jo særlig den store Arbejdsløshed, og saa forbavsende stædige og horrible Krav fra Arbejdsgiverne, om Ret til uindskrænket Overarbejde, Paragrafen om Lærlinges Uddannelse gjort til en Pligt for os, og Ret til for Arbejdsgiverne at fastsætte Arbejdstiden, naar blot den faldt mellem 5 Morgen og 7 Aften. Ingen af disse Krav blev dog opfyldt.

Vort Forbund havde modtaget 17,000 Kr. fra Sverrig og Norge, og ca. 30,000 Kr. fra D. s. F. i Tilskud under Lock-out'en.

I den bedste Sommertid 1921 havde vi 76 arbejdsløse Medlemmer.

Det halvaarlige Regnskab for Sommeren 1921 udviste en Balance paa 62,000 Kr., det største, der har været fremlagt.

L. Sørensen.

Ved Generalforsamlingen den 4. Oktober 1921 valgtes *L. Sørensen* til Formand.

I Begyndelsen af 1922 fik vi en af Venstreregeringens Velsignelser i Form af en ny Arbejdsløshedslov, som var betydelig ringere, end den vi havde, og Indførelse af de berømte Kontrolkort (Hundetegnene.)

Den 2. Februar 1922 fik vi en ny Overenskomst med Reduktion af bestaaende Lønninger med 15 %, og desværre Særrettighederne for Aarhus S. og M. med Arbejdsgivernes Pligt til at have vore Medlemmer ulykkesforsikrede blev strøget.

At Arbejdsgivernes reaktionære Kynisme laa i samme Niveau som Venstreregeringens, ses deraf, at de under Overenskomstforhandlingerne stillede Krav om Nedsættelse af Lønningerne med 30 %, og Arbejdstiden forlænget fra 8 til 9 Timer daglig.

Ved et Møde bevilgedes 100 Kr. til den lokale Generalstrejke i Randers.

Ved en Generalforsamling den 13. Oktober 1922 vedtoges det at uddele 5 hl Koks til de af vore Medlemmer, der var arbejdsløse, og det vedtoges, at vor Forening skulde tegne en Garanti paa 300 Kr. til Arb. Brugsforening, som var kommet i Vanskeligheder paa Grund af de store Prisfald paa Varemarkedet, og ikke mindst den store Arbejdsløshed med deraf følgende svigtende Købeevne hos Arbejderklassen.

Gennemsnitstimelønnen var 1. Januar 1923 137 Øre.

Dels ved Mægling og lokal Forhandling opnaaedes i Sommeren 1923 et gennemsnitlig Tillæg af 3 Øre pr. Time.

Der havde indenfor Afdelingen i længere Tid været arbejdet paa at faa oprettet en Begravelseskasse, og endelig ved en Urafstemning blandt Foreningens Medlemmer den 3. Juli 1923 blev den til Virkelighed.

Ved Forbundets Kongres den 29. Juli 1923 indvalgtes vor Forenings daværende Formand *L. Sørensen* i Forbundets Hovedbestyrelse.

I Marts 1924 mærker vi atter Venstreregeringens klamme Haand, idet Statstilskuddet til Arbejdsløshedskassen nedsættes fra 83 til 65 %; den sidste „Gave" foreløbig, idet Valget i April 1924 bragte Ministeriet Stauning.

Vort Broderforbund i Norge, der havde været i en ondartet Konflikt, blev støttet af vort Forbund med 80,000 Kr. Gennemsnitstimelønnen i Juli 1924 var 143 Øre.

I Sommeren 1924 afholdtes en Del lokale Forhandlinger og Mæglinger angaaende Lønkrav; der opnaaedes ogsaa Resultater omend kun smaa.

Ved Generalforsamlingen den 10. Oktober 1924 vedtoges det at give de arbejdsløse Medlemmer 20 Kr. til Brændselshjælp og 30 Kr. i Juleunderstøttelse. Paa denne Generalforsamlings Dagsorden var endnu en Pengebevilling og af meget stor Betydning; det foresloges nemlig fra Bestyrelsen at stille 50 Kr. til Raadighed for de af Foreningens Medlemmer, der ønskede at søge Undervisning ved det nyoprettede Arbejdernes Oplysningsudvalg. Forslaget vedtoges, og

Tilslutningen til Skolen var stor. Med dette Oplysningsarbejde gaar Arbejderbevægelsen ind i en ny Tid, der var ligefrem Hunger efter Oplysning; det var gaaet op for Arbejderklassen, at det var nødvendigt at dygtiggøre det enkelte Individ.

Landsoverenskomsten var fra vor Side opsagt med Krav om Løntillæg, medens Arbejdsgiverne selvfølgelig ikke undsaa sig ved at forlange en Lønreduktion paa 10 %.

Efter at et Forligsforslag, der lød paa 3 % Tillæg, var forkastet af Arbejdsgiverne, traadte Strejken i Kraft overfor Træindustriens Fabrikantforening den 24. Marts 1925. Strejken varede dog kun 6 Dage.

Freden varede dog kun kort, allerede den 15. April lock-outedes samtlige vore Medlemmer, der arbejdede hos Medlemmer af Træindustriens Fabrikantforening, fordi der ikke kunde opnaas Enighed i Jernindustrien. Desuden lockoutedes de fleste andre Fag.

Der var af D. s. F. paalignet vort Forbund et Ekstrakontingent paa 8 Kr. pr. Uge pr. arbejdende Medlem, hvoraf Forbundet betalte de 3 Kr., men udover de resterende 5 Kr. til D. s. F. vedtog vore arbejdende Kolleger her i Afdelingen at betale yderligere 3 Kr. pr. Uge til den lokale Kasse, et smukt Eksempel paa godt Kammeratskab.

Forbundet forhøjede Konfliktunderstøttelsen fra 18 til 20 Kr. og Børnetillægget fra 1,50 til 2 Kr. pr. Uge.

Under Konflikten udbetalte den lokale Kasse Understøttelse for Karensdagene og en Huslejehjælp paa 15 Kr., samt A-Mærkerne for de i Konflikt værende Medlemmer.

Ialt kostede Lock-outen den lokale Kasse ca. 7000 Kr.

Ved Lock-outens Ophør den 6. Juni 1925 kunde Forbundet paa Grund af sine gode internationale Forbindelser efterbetale 1 Kr. pr. konfliktunderstøttet pr. Dag. Ialt havde Aarhus S. & M. under Lock-out'en modtaget ca. 25.000 Kr. fra Forbundet.

Efter Konfliktens Ophør havde vi en lille lokal Historie med Tømrermestrenes Høvleværk, idet denne Virksomhed under Lock-outen havde beskæftiget en saakaldt „Forvalter", der i vid Udstrækning havde udført det Arbejde, som

vore Kolleger paa nævnte Virksomhed havde maattet forlade. Kollegerne nægtede at gaa i Arbejde, før „Forvalteren" var fjernet.

Efter Henstilling fra Forbundet genoptoges Arbejdet en Uge senere. „Brækkeren" blev tiet ihjel og maatte fortrække. Høvleværket indankede Sagen for den faste Voldgift og krævede os idømt Bod og Erstatning, som det dog ved Behandlingen af Sagen frafaldt.

Majfesten stod dette Aar selvfølgelig i Klassekampens Tegn, og den største Procession, der nogensinde er set her i Byen, drog gennem Gaderne i mønsterværdig Ro.

Ved en Generalforsamling den 9. December 1925 vedtoges det at give de arbejdsledige Kolleger en Uges Ekstra-Understøttelser. Midlerne hertil fremskaffedes ved, at de arbejdende Medlemmer betalte 8 Kr. i Ekstrakontingent. Der var paa dette Tidspunkt 65 af vore Medlemmer arbejdsløse.

Ved samme Generalforsamling bevilgedes 100 Kr. til strejkende Kolleger i Svendborg.

Gennemsnitstimelønnen var 1. Januar 1926 151 Øre.

Ifølge Overenskomsten, men ved senere Forhandling med Arbejdsgiverne, gennemføres Tillidsmandsinstitutionen i vort Fag i 1926, og dermed var erobret den første Skanse paa vor Vej frem mod Bedriftsraad.

Ved Pristalsreguleringen i Februar 1926 nedsattes Timelønnen med indtil 19 Øre pr. Time. Der havde længe hersket Utilfredshed med Pristalsreguleringen, og ved et Møde vedtoges et Forslag til en Resolution til Vedtagelse paa Forbundets Kongres i 1926. Resolutionen havde følgende Ordlyd:

„I en Aarrække har vore Lønforhold været regulerede efter Statens Pristal, og det har vist sig, at vore Medlemmer Gang paa Gang er blevet forurettet, enten saa Pristallet har været op- eller nedadgaaende.

Vi udtaler derfor Ønsket om at komme bort fra Pristalsreguleringer ved Indgaaelse af nye Overenskomster; idet vi ikke undlader at pege paa den Fare, det er for Fagbevægelsen at blive staaende ved den glidende Lønskala, ganske bortset fra, at det har vist sig, at der altid opstaar Arbejdsløshed, før Pristallets Fremkomst.

Samtidig tilsiger vi Forbundets Ledelse al mulig Støtte til at gennemføre dette Krav."

Kongressen vedtog Resolutionen, og paa samme Kongres og Delegeretmøde vedtoges det at udbetale en Uges Ekstraunderstøttelse til arbejdsledige Medlemmer til Jul; denne Vedtagelse var dog afhængig af Arbejdsløshedsdirektoratet og har vist kun været anvendt een Gang.

Gennemsnitstimelønnen var 1. Juli 1926 134 Øre, og ved Augustreguleringen samme Aar nedsattes Lønnen med 5 %. (Grunden til de store Lønnedslag maa søges i Kronens Stigning til Nærheden af Pari.)

At det har stor Betydning for Fagbevægelsen, at Landets Regering er socialdemokratisk, var der rig Lejlighed til at konstatere i det Par Aar, vi havde det første socialdemokratiske Ministerium, der viste god Villie til at hjælpe i store Arbejdsløshedsperioder ved at erklære Faget for kriseramt og udvide Dageantallet for fortsat Hjælp. I Oktober 1926 udvidedes Dageantallet saaledes til 165 Dage.

Ved Generalforsamlingen den 15. Oktober 1926 bevilgedes 100 Kr. til strejkende engelske Minearbejdere. Der var af samtlige Afdelinger indenfor Træindustrien givet 4895 Kr. til dette Formaal.

For at hjælpe de arbejdsløse Kolleger lidt, vedtoges det paa et Møde at yde dem 10 Kr. til Brændsel.

Ved et Møde den 18. Februar 1927 med Urafstemning om Forslag til en ny Overenskomst forkastedes Forslaget her i Afdelingen, fordi vi ønskede at komme bort fra Pristallet.

Det blev forøvrigt et historisk Møde denne Aften, idet der, medens Kassereren, *L. Laursen*, var til Stede ved Mødet, blev begaaet Indbrud i hans Lejlighed, og Afdelingens Pengekasse med Indhold blev stjaalet; den indeholdt dog kun ca. 65 Kr.

Den nye Overenskomst, der ved Urafstemning i samtlige Afdelinger var blevet vedtaget, indeholdt Retten til 3 Dages Ferie, dog uden Løn, men alligevel af Betydning.

Med Regeringsskiftet i December 1926, hvor Reaktionen satte sig til Højbords med Nedskæring og Indskrænkning af saavel Lønninger som de sociale Love paa sit Program, indtraadte paany trange Tider, bl. a. i Form af store Ekstra-

kontingenter til A. Kassen og mindre i Understøttelse til vore arbejdsledige Kolleger.

Den 1. April 1927 var Gennemsnitslønnen 127 Øre pr. Time.

Sommeren 1927 var rig paa lokale Forhandlinger og Mæglingsmøder med Arbejdsgiverne, som dog kun gav faa og smaa Resultater.

Ved et Møde bevilgedes 50 Kr. til strejkende Kolleger paa Hesnæs Savværk.

I Sommeren 1927 blev Arbejdernes Forsamlingsbygning grundigt restaureret og rigt udsmykket med Vægmalerier og Fagmærker i Vestibuler og Trappegange.

I Oktober 1927 velsignede Venstreregeringen os med en ny Arbejdsløshedslov, hvorefter alt fortsat Hjælp bortfaldt.

Ved Generalforsamlingen den 31. Oktober 1927 valgtes *C. Brixen* til Formand.

Ved frivillige Bidrag var der indkommet 432 Kr., som fordeltes mellem vore arbejdsløse Kolleger til Jul.

Det voldte ofte stort Besvær for Afdelingens Ledelse at holde Lønningerne paa nogenlunde Højde, paa Grund af, at Arbejdsgiverne vilde benytte den store Arbejdsløshed til at nedsætte bestaaende Lønninger, men det lykkedes os dog at modstaa Trykket, takket være det gode Sammenhold blandt Kollegerne.

I Januar 1928 havde vi 90 arbejdsløse Medlemmer.

Det lykkedes Formanden at træffe en Ordning med Arbejdsgiverne paa de store Virksomheder, hvorefter disse henvender sig til Tillidsmændene om Arbejdskraft; en Ordning, der har Betydning derved, at det for os gælder om at gøre Arbejdsanvisningskontoret saa illusorisk som muligt.

Der har altid fra vor Forening og dens Ledelse været god Tilslutning til Arbejdernes Oplysningsforbund, og for fremdeles at være med i dette kulturelle Oplysningsarbejde sendte vi 1928 første Gang en Repræsentant til Sommerstævnet for faglige Tillidsmænd, der dette Aar afholdtes paa „Hindsgavl".

Paa Grund af Underslæb i Aarhus T. overgik denne Afdelings Medlemmer 1. Juli 1928 til vor Forening.

I Sommeren 1928 viste Arbejdsgiverne, især de mindre, en stærk Tendens til at ville trykke Lønningerne, hvilket dog mislykkedes for dem, og i et Tilfælde forlangte Arbejdsgiveren endog Mægling i Spørgsmaalet, Resultatet deraf blev dog i vor Favør og dermed Løntrykkeriet paa denne Maade stoppet.

Vore Stiftelsesfester, der hidtil havde været afholdt forskellige Steder, stedfæstes nu til Forsamlingsbygningen i Amaliegade og faar ikke lidet kulturel Betydning ved Koncert og Underholdning under de smukkeste, festlige Former.

Paa Grund af *Brixens* Bortrejse fra Byen traadte Næstformanden *P. Rasmussen* til og ledede Foreningen Resten af Valgperioden.

I April 1929 nedsattes Ekstrakontingentet til A. Kassen med 110 Øre saaledes, at det samlede Kontingent fremtidig bliver 275 Øre pr. Uge.

Ved Generalforsamlingen den 18. April 1929 vedtoges det, til Forbundets Kongres at fremsætte det gamle, aarhusianske Krav om Urafstemning ved Indgaaelse af nye Overenskomster.

Kongressen, der afholdtes den 28.—30. Juni 1929, forkastede som tidligere vort Forslag.

Paa denne Kongres vedtoges paa Forslag af Kbhv. S. & M. at oprette en Begravelseskasse kontingentfri for Forbundets Medlemmer, og denne er saa traadt i Stedet for vor egen lokale Begravelseskasse.

P. Rasmussen.

Ved Generalforsamlingen den 11. Oktober 1929 genvalgtes *P. Rasmussen* til Foreningens Formand.

Det kulturelle Oplysningsarbejde indgaar nu, kan det godt siges, som en fast Post paa Kassens Budget, idet der hvert Aar bevilges Penge til Oplysningsforbundets Skoleundervisning og til Sommerstævne for faglige Tillidsmænd.

Ved Indgaaelse af den nye Overenskomst, gældende fra Februar 1930, bortfaldt Pristalsreguleringen, uden at vi

maatte afgive noget derfor, hvad Arbejdsgiverne saa stejlt havde holdt paa gennem saa mange Aar.

Ved et Tillidsmandsmøde vedtoges det at stille Lønkrav paa de største Virksomheder og efter forskellige Forhandlinger og endelig ved Mægling den 4. Marts 1930 opnaaedes et Løntillæg af 4—5 Øre pr. Time, det største Resultat, der er opnaaet siden Højkonjunkturens Dage.

Den 1. April 1930 var Gennemsnitstimelønnen 125 Øre og Medlemsantallet 200, og Regnskabet balancerede med 25,293 Kr.

Tiden tegner sig lysere nu for vort Fag og for hele Arbejderbevægelsen; der er Opgangstid for Industrien, og dermed Tiden for os til at sætte os nye Maal og Krav, som vi ønsker gennemført. De sidste 10 Aar har været vanskelige for os, Modgang, Arbejdsløshed og Dyrtid, og til Tider en Overklasse, der med en Raahed uden lige har haanet og plaget os, men det lærte os ogsaa endnu mere end tidligere, hvad vor Organisation betød; vi var altid samlede og enige til at sætte os til Modværge mod Angreb, og saadan vil vi, i Enighed og sluttet Trop i nye og bedre Tider, gaa fremad mod nye og stedse højere Maal.

Til Foreningen.

Mel.: Ja, vi elsker dette Landet.

Vi til Fest og Stævne møder
for vort stolte Fag,
vore Hjerter altid gløder
for den store Sag;
thi dit Maal, det var at favne
dem, som ej fik Ret,
og at ingen Mor skal savne,
græde Øjet træt.
Og at ingen Mor skal savne,
græde Øjet blindt og træt.

Se vor Fane, smukt Du bølger
dybest purpur-rødt,
efter Dig vi altid følger
spændstig, rank og støt.
Du var altid Samlingsmærke
i hver diset Dag,
Du har ildnet Viljer stærke,
stolte Frihedsflag.
Du har ildnet Viljer stærke,
stolte, røde Frihedsflag.

Kom Du unge, ej Du vakler,
slut med os i Trop,
se de gyldenrøde Fakler
lyser Natten op.
Vi ved fælles Hjælp vil sprænge
Fordoms snævre Bur,
rydde bort alt det, som stænge
for en ny Kultur.
Rydde bort alt det, som stænge
for en ny, en rig Kultur.

Vi vil ej som bundne Slaver
staa vor Bøddel bi!
Vi vil Kamp mod Guld og Paver!
Vi vil slaa os fri!
Frihedssol paa lyse Vange
som i Arbejdshus.
Frihedsglæden skal ved Sange
rejse Lykkens Hus.
Frihedsglæden skal ved Sange
rejse os et Lykkens Hus.

Svundne Tider vil vi mindes,
da vi var i Nød,
Mindekranse sammenbindes
med Begejstrings Glød.
Saa af Haab og Fremtidstanker
rinder nye Maal,
og bag Hjerterne, der banker,
blinker Viljers Staal.
Og bag Hjerterne, der banker,
blinker Viljers stærke Staal.

Aa.

Til Kvinden.

Mel.: Marken er mejet.

Vi her i Sang og i Gerning vil vise,
hvad vi føler, at vi skylder Dig, vor kære Mor.
Herlige Kvinde i Dag vil vi prise,
takke Dig for alt, Du var for os paa denne Jord.
|: Kærlighed vi fandt,
og det sammenbandt
os igennem Tiden, som der alt for hurtigt svandt. :|

Tak vi Dig siger, Du fostrede Drenge,
Døtre har Du skænket os med Roserne paa Kind.
Sang ved vor Vugge om Villiens Strenge,
nynnende Du gav i Arv os alle Frihedssind.
|: I dit Navn er lagt
Verdens bedste Pagt,
som vi altid værner om og ærligt holder Vagt. :|

Rigt er vort Hjem, naar i Moder vi finde
Lykken, der vil smile og udgyde Fredens Aand.
Flittig og stræbsom er altid vor Kvinde,
der i Stilhed ordner alt med mild og nænsom Haand.
|: Du vor kære Mor,
Fred og Mildhed gror
smukt, mens Mindet frodigt sig som Blomsterranker snoer. |:

Aa.